

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, jutranje izdaje opoldne, večerne izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta . . . . . 6 . 60 . . . 3-30
četrť leta . . . . . 3 . 40 . . . 1-70
Posamične številke stanejo 10-vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge roči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

Oglasi in poslanice

se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vseslojno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Interpelacije

državnega poslanca gosp. Oskarja Gabrščka.

III.

Interpelacija na Njeg. eksc. gospoda ministerskega predsednika kot voditelja c. kr. ministerstva za notranje posle.

V občini tolminski v okrožju hudournika Tominke tesno pod planinskimi pašniki na obronkih julijskih planin od Krna proti Voglu se nahajajo kraji Čadrg, Ravna in Perbla Zalaz, skupaj 99 hiš, h katerim ne vodi ne vozna cesta ne potrebam odgovarjajoča steza.

Edina sedaj obstoječa zveza teh sel z dolino je steza, ki je na nekaterih krajih komaj za nogo široka ter življenju nevarna, ki vodi v približni dolgoti 1500 m mimo tolminskih opekarnic ob potoku Tominka, se vije ob strminah zatolminskih polja proti skalinam takozvane soteske Korita, od koder se steče po stopnicah, izsekanih v navpični skalni steni v omotični višini v prepad Tominke, kjer gre čez takozvani most, ki je sestavljen iz dveh brun, iz treh drug poleg drugega položenih debel, da se dospe potem k Dantejevi jami ter do hiš „na Lazu“, 254 m višje na predgorju strme gore stoječih.

Od tu pelje ena steza po levem bregu Tominke v približni dolgoti 4 km v Čadrg, dočim se pride čez strmine ob cesnem bregu hudournika Zalašca proti Zalazu, odnosno v Ravno.

Po teh gorskih stezah, ki so v tolminskem okraju edine v tako slabem stanju, morajo prebivalci vse blago za na prodaj na svojih ramenih dve ali 3 ure daleč v dolino nositi in vice versa potrebne reči iz Tolmina vlačiti navzgor čez življenju nevarne strmine.

Lasje se ti jezi pri okolščini, da morata mrtve, zavite v rjuho, privezane z vrvo na drogu, po dva moža nositi v dolino, da jih položijo v rakev na občinski cesti pri tolminskih opekarnicah. Da je mogoče pri tem pač malo gledati na zdravstvene ozire, je lahko umljivo in težko je najbrže dobiti se kje druge take razmere.

Pred leti se je zgodil pri takem povodu slučaj, da se je spodrsnilo na ozki stezi obema nosilcema, da sta se povrtoglavila čez skalno strmino ter prišla ob življenje.

Tako se je dogodilo, da je mrtvec ubil dva živa.

Občina tolminska je povdarjala že pred leti po g. c. kr. okrajnem glavarju Frid. grofu Marenziju v neki prošnji za podporo k izgradnji te neobhodno potrebne ceste na c. kr. ministerstvo za notranje posle te žalostne razmere in isto je dovolilo z odlokom od 25. jun. 1897. št. 15926. za napravo mosta 30 m razpetega kot najtežjega objekta na tej projektovani črti podpore 8000 K.

Ker pa bi bil po načrtu moral biti postavljen ta most med navpičnimi skalinami na takem mestu, kamor bi se bilo dospelo le po velikih jako dragecenih razstrelbah, za kar bi se bilo pa porabilo še več nego dovoljeno podporo, ter ni bilo sredstev, ki bi prekosila naraščajoče troške, so se obrnili, hoté napraviti spomin na jubilej Njeg. Velikanstva našega premilostljivega cesarja in gospoda, s prošnjo od 28. dec. 1898. št. 9797 pred Najvišji prestol.

Istotako je bila predložena pri visokem c. kr. ministerstvu za notranje reči prošnja od 15. dec. 1898. št. 41419. za milostno dovoljenje večje podpore.

Z odgovorom na to je dobilo c. kr. okr. glavarstvo tolminsko nalog, sestaviti nov projekt po njemu pridodeljenem inženirju Leonu Aronu.

Med tem je določil tolminski cestni odbor, prispevati za nameravani most čez Korita pogojno 1800 K.

Za popravo obstoječe steze pa se je dovolilo občini Čadrg podpore 400 K, Ravni 500 K. Tudi so plačali prebivalci Čadrga 50% občinske doklade za te izdatke tekočih del. Ker pa so pretekla že 4 leta, odkar je bila ta podpora dovoljena, dosedaj pa se še ni delalo v nameravani črti, ter so razmere tolminske občine take, da bi bilo nemogoče, nabaviti večje zneske za izboljšanje te ceste ter se dozdeva, da se vleče naprej dogradenje novega načrta, dočim se potreba več, se čutiljo podpisani primorane, obrniti se v svrhu pospeševanja teh del do visokega c. kr. ministerstva.

Razven tega silijo odpraviti kozjo pašo gledé na splošni blagor, kar bi bilo sicer morda prav, ali nepravilno za ubogo prebivalstvo, dokler bi se ne priskrbelo istemu

odškodnine za s tem provzročen odpadek dohodkov.

Jeden najboljših pripomočkov pa bi bila naprava dobrih potij v svrhu lažjega pospeševanja kmetijskih pridelkov.

Ta pomoč pa bi morala priti kakor hitro mogoče, ker prebivalstvo čuti dan na dan težje pomanjkanje ceste, toliko bolj, ker ljudje vedo, da denar leži v blagajnah brez obrestij, dočim oni gredo pod zlo.

Upošteva vse te omenjene razmere stavijo podpisani na Njeg. Eksc. g. ministerskega predsednika kot voditelja ministerstva za notranje posle vprašanji:

Ali je Njegova Eksc. pripravljena: 1.) pospešiti izvedbo načrtov, z rešitvijo gori imenovane prošnje ukazanih; 2.) dovoliti naproseno podporo 20.000 gld. za izgradnjo ceste od Tolmina ob Tominki čez Korita v Čadrg, odnosno Ravno, ter dati postaviti že v letošnjem proračunu prvi obrok 5000 gld.?

(Poleg Osk. Gabrščka je podpisalo interpelacijo še 14 drugih slov. poslancev.)

Sleparji našega ljudstva!

(V odgovor „Gorici“ na članek o davščini na žganje v št. 40.)

I.

Znani ljudski ekonom, ki kaj rad nosi na prodaj kvintal prazne slame v glavi, je spustil v „Gorici“ naravnost senzacionalen članek, v katerem pripoveduje, da bo naša uboga dežela v 10 letih oškodovana nič manj nego za — čujte in strmite! — 1.306.240 kron. Kolika natančnost! Kriva je seveda narodno-napredna stranka! Zdaj pa čujte, kako je mož prišel do teh tako natančnih števil!

14. t. m. je bil sprejet v državnem zboru zakon, ki določa, da bo odslej edino država pobirala davščine na žganjine, dežele pa ne več. Toda država odškoduje dežele in sicer jim zagotavlja dosedanje dohodke, nekaterim celo nekaj več.

Na podlagi tega zakona dokazuje člankar, da dobé n. pr. Kranjsko, Korosko, Štajersko mnogo več nego bi jim slo, naša dežela pa okroglih 130.000 premalo.

Člankar pravi, da se je prodalo l. 1899. na Goriškem 3320 hektov čistega alkohola,

in po 50 h. od vsake hektove stopinje bi dalo na leto okroglih 166.000 K. Ako pa jemljemo v poštev, pravi modri člankar, tudi doklade druge vrste, amemo računati 58 do 62 h., kar da 195.906 K. Vlada pa ponuja naši deželi le 65.312 K na leto, kar pomeni za našo deželo v 10 letih izguba — toliko časa ostane zakon nespremenjen — celih 1.306.240 K.

Na to pa piše tako-le:

Ako bi se bilo le še v minolemu letu posrečilo dobiti pobiranje deželnih naklad v deželno upravo, bi se bila dala ta ogromna škoda še zaprečiti, tako je pa — prepozno. Iz tega izpoznajo sedaj lahko oni krčmarji, ki so se, zapeljani po dr. Henr. Tumovi kliki, lani tako krčevito protivili nameri, da bi dobila dežela pobiranje užitnine v lastno upravo, komu so s tem učinili največjo uslugo. Sami sebi in posebno pa našim posestnikom — gotovo ne! —

Opozarjamo pa že sedaj, da preti deželi še druga nesreča. Skoro gotovo je, da izpelje država jednako proceduro tudi z nakladami na pivo, za katero dobiva dežela sedaj le 11.000 K, a bi dobivala lahko vsaj 50.000 K, ako bi povišala naklade za eno krono ter bi pobirala vsaj ta davek v lastni upravi.

Naša dežela je uboga; naše kmečko ljudstvo je preobloženo z davki in raznimi drugimi nakladami na davke, učiteljstvo pa zahteva zboljšanje svojega gmotnega stanja in to po pravici, — kako naj se pa pride v okom vsem tem kalamitetam, ako se ne poišče novih virov dohodov? Jeden tak vir pa je bil užitnina, katero naj bi vzela dežela v svojo lastno upravo. Deželni zbor je to uvidel in je tudi sklenil ter naložil deželnemu odboru, da ukrene potrebno, da vdobi dežela pobiranje državne in deželne užitnine v lastno upravo. A dr. Tumova klika uporabila je vse svoje sile, da to prepreči, preslepila je krčmarje, a vse to, kakor je razvidno iz zgorej navedenega, na velikansko škodo cele dežele in njenih davkoplačevalcev, a na veliko korist privatnih podjetnikov. A kdo naj bi bil tak bedak, da bi mislil, da je dr. Tumova klika vse to storila le iz zgolj ljubezni do privatnih podjetnikov, ne da bi sama imela pri tem mešetarenju kakorsnokoli protiuslugo? In klika, ki zapostavlja koristi cele

— 101 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Ona položi v tem hipu svojo zalo ličice na njegovo ramo ter reče:

»Moj dragi Marko!«

Dalje ni mogla govoriti. Radost, hvaležnost in zagotovilo, da še le sedaj ga more svobodno ljubiti, so ji odvzele glas ter napolnile njene oči s solzami ganutja. Vinicij objame drobno njeno telo, stiska ga k sebi ter reče:

»Ligija! naj bo blagoslovljen oni trenutek, v katerem sem prvokrat zaslišal Njegovo ime.«

A ona mu je odgovorila tiho:

»Ljubim te, moj Marko!«

Znovič sta umolknila oba; niti jedna beseda se jima ni mogla izvit iz prs. Na cipresah je ugasnila poslednja solnčna zarja in vrt se je jel zalivati s srebrom od mesečne svetlobe.

Vinicij je spregovoril čez nekaj časa:

»Jaz vem... Komaj sem vstopil, ko naj sem poljubil tvoje roke, čital sem ti v tvojih očeh vprašanje, ali že razumevam oni božji nauk, katerega ti spoznaváš, ali sem že krščen? Ne, krščen še nisem, nū, ali pa veš, moja draga, zakaj ne? Za to, ker mi je Pavel dejal: »Jaz sem te prepričal, da je Bog prišel na svet ter se dal razpeti na križ, da je odrešil svet, toda naj

te z vrelcem milosti oblije Peter, ki je prvi položil na te roke in te prvi blagoslovil.« A jaz tudi hočem, da ti, moja najdražja, vidiš moj krst in da mi bo kumica Pomponija. Radi tega nisem še krščen doslej, dasi verujem v Odršenika in v sladek njegov nauk. Kako naj ne bi veroval, da je Kristus prišel na svet, ko pa to pravi Peter, ki je bil njegov učenec, in Pavel, kateremu se je prikazal? Kako naj ne verujem, da je Bog, ko je pa vstal od mrtvih? Saj so ga videli tudi drugi v mestu, na jezeru in na gori, in to zgolj taki ljudje, ki ne poznajo lazi. Jaz sem to verjel že od časa, ko sem v Ostrijanu poslušal Petra, kajti že takrat sem rekel: na vsem svetu bi vsak drugi človek lože lagal, nego ta, ki pravi: »Videl sem!« Toda vašega nauka sem se bal. Domišljeval sem si, da v njem ni modrosti, ni krasote, niti sreče. Sedaj pa, ko ga poznam, kakšen človek bi bil, ako ne bi želel, naj bi na svetu ne vladala resnica ne pa laž, ljubezen ne pa sovražstvo, dobrota ne pa zločinstvo, zvestoba ne pa nezvestoba, sočutje ne pa maščevanje? Kdo bi mogel biti tak, da bi si tega ne želel in ne hotel? A vse to uči vaš nauk. Tudi drugi si želé pravice, toda samo vaš nauk dela človeško srce v resnici pravično. A pri tem jo še dela čisto kakor je tvoje in Pomponijino in zvesto, kakor je tvoje in Pomponijino. Slep bi bil, ko bi tega ne videl. Ako pa je pri tem Kristus Bog obljubil še večno življenje in srečo tako neizmerno, kakoršno more dati samo Bog — česa si more človek želeti še več? Ko bi vprašal Seneko, čemu on hvali čednost, ako razbrdanost prinaša več sreče, pa bi mi gotovo ne vedel odgovoriti ničesar pametnega. Toda jaz vem, čemu moram biti čednost. Radi tega, ker čednost in ljubezen izvirata od Kristusa, in vsled tega, da takrat, kadar mi smrt zatise

oči, najdem novo življenje, novo srečo, najdem samega sebe in tebe, moja najdražja! Kako naj ne ljubim in ne sprejemam nauka, ki ob enem napoveduje resnico ter nadvlada smrt? Kdo ne bi stavil dobrega nad hudo? Jaz sem si mislil, da ta nauk nasprotuje sreči, med tem pa me je Pavel prepričal, da nam on ničesar ne odvzame, marveč nam še daje. Vse to mi je komaj moglo zrvnati v glavi, toda čutim, da je temu tako, ker še nisem bil nikdar tako srečen in bi ne mogel biti srečen, ko bi se te bil polastil s silo in te imel v svoji hiši.

Rekla si mi ravnokar: »Ljubim te!« in teh besed bi ne dobil od tebe, ko bi te bila tudi silila vsa moč Rima. O Ligija! Moja pamet mi velevala, da je nauk zares božji in najboljši, srce to čuti in takima dvema silama — kdo se naj upre?

Ligija ga je poslušala, vprši vanj svoje modre oči, ki so pri mesečni svetlobi bile podobne mističnim cvetkam ter isto tako rosne, kakor cvetke.

»Da, Marko! To je resnica!« reče mu ter nasloni svojo glavo na njegovo ramo.

V tem trenutku sta se čutila oba zelo srečna, ker sta čutila, da ju razum ljubezni druží še neka druga sladka in nerazrušljiva moč, radi katere je njuna ljubezen postala čvrsta in nespremenljiva tako, da je ničesar ne more ugonobiti, niti sama smrt. Njuno srce je prešinjalo zagotovilo, da se ne nehata nikdar ljubiti, da ne nehata nikdar pripadati drug drugemu. Radi tega je njuno dušo prevzemal neki neizrek-ljivi mir.

(Dalje pride.)

dežele svojim koristim, — taka klika naj bi vodila naše ljudstvo? Taki kliki naj bi bila izročena usoda Slovencev na Goriskem?

Ne!!
To se ne sme zgoditi!

II.

Predno primerno zavrnem končne lo-povščine tega klerikalnega c. kr. zdražbarja, ogledno si njegov račun in njegovo — nevednost.

Pred vsem treba vedeti — in to, prosim naj imajo čitatelji pozorno pred očmi! — da država pobira davek na žganje le od producentov, torej od onih, ki ga zgejo ali izdelujejo, — dežela pa sme nalagati naklade le na one žganjine, ki se v železi točijo, torej le na — konsum. V tem pa je velikanska razlika, katere učeni ekonom ne razume (ako ni celo hudobija vmes, kar bi bilo še bolj žalostno!), zato je prezrl to razliko, ker v njej je velik dobiček za našo deželo in za vse konsumente. Tega dobička člankar v „Gorici“ seveda ni omenjal. — Vrh tega pa je treba tudi vedeti, da država prav lahko nadzoruje vsjo produkcijo žganjin, saj je financa silno stroga (kdo tega ne ve!), dočim je silno težko nadzorovati konsum! Koliko je kontrabanta, koliko se prikrije, koliko tu lahko zagreše nižji razme-roma slabo plačani uslužbenci. Računi se po-vprečno, da se obdačuje le doobra po-lovica resničnega konsuma, pri jako dobri upravi do treh četrtin. Država torej dobiva lahko davek slehernega litra žganjin, dočim deželi silno veliko uteče.

V nasi deželi pa se žganjin pridobiva veliko manj nego se jih porabi. Koliko se žganjin pridobiva (produkcija), ve država vsako leto do zadnjega litra, ali koliko se jih porabi (konsum) v celi deželi, tega pa nikdo ne more vedeti. Letos manj, drugo leto več, pa zopet mnogo manj. Predno je mogla vlada predložiti državnemu zboru načrt onega zakona, je pa morala dognati vsaj približno konsum žganjin. In cela 4 leta je vlada nadzorovala, poizvedovala itd. ter dognala, da se je prodalo l. 1899. na Go-riskem 3320 hektov čistega alkohola.

To število je pograbil učeni ljudski ekonom v „Gorici“ ter začel razkladati nam svojo modrost s — „če“, „ako“, „ako bi bilo“, „... ako o jemljemo v poštev“, „... ako bi se bil uvel pravočasno užitinski urad“, „... če pomislimo“, „... ako bi hotela vlada od-skodovati“, „... ako bi se bilo le lani posre-čilo“, itd. torej vse polno onih: „če“ in „ako“, ki pa niso še nikdar zajca ubili, kakor pravi pregovor. — Po istem uzorcu rečem tudi jaz: Ako bi imel člankar malo več soli v glavi ali poštenja v srcu, — ako bi se bil poprej malo boljše poučil o tej prevažni stvari, — če bi bil malce pomislil, kako odgovornost si naklada, ko slepari ljudstvo s tako velikanskimi števili, — ako bi bilo tega moža le količkaj strah pred lažjo in obrekovanjem, — ter se vsled raznih drugih „če“ in „ako“ — bi ne bil nikdar napisal tako bedastega, a ob enem tako ne-sramnega članka. Zaslužen odgovor ne izo-stane. — Da pa mogočeni gospodje pri „Go-rici“ ne bodo mislili, da se jih kaj bojim,

in da bo vsakdo vedel, kdo piše ta odgovor in je zanj odgovoren, se podpisujem. Ako bi člankar kaj odgovarjal, naj stori isto, sicer ga imenujem že danes brezvestnega strahopetca, ki nima čistih namenov, marveč varno skrit za hrbtno črkostavca laže in obrekuje svojega bližnjega in celo našo stranko. S takim brezvestnežem bomo seveda tudi postopali tako, kakor edino zasluži. (Dalje pride.) A. Gabršček.

DOPISI.

Iz Ajdovščine. — Društveni shod, kateri je sklical predsedništvo tukajšnjega delavskega podpornega društva dne 16. t. m., se je izvršil ob velikem številu udov-trpinov, ki so dali odduska ogorčenosti napram društvenemu zdravniku. Tu naj bi bil pričujoč oni g. dopisnik cenj. „Soča“, kateri ga brani.

Njemu in kolegom uradnikom je lahko govoriti, ki imajo pošteno plačo in si lahko v vsakem slučaju drugega pomagajo, ako treba, in ako postanejo nezmožni za svoje opravilo, jim pride na pomoč pokojnina. Kaj pa z nami, delavci? Ko zgubimo vsled ved-nega napora zdravje in da ni brze zdrav-niške pomoči, kar se pri nas večkrat dogaja, kaj imamo pričakovati? Boinišnico ali pa ubožno občinsko hišo, pa ječmen. Lepa tolažba za nas, ali ne?

Vse dosedanje pritožbe, tudi na pristo-jnem mestu, niso imele vspeha za nas. To je bil torej povod shodu delavcev, na katerem se je sklenilo soglasno peticijo na slavno tukajšnje županstvo ter na bolniško blagajno predilnice, da blagohotno pripomo-rejo, naj se krivice, katere se godé delavcem, za vselej odpravijo. Dasi se nam kažejo od višje strani protivna znamenja, daje nam vendar upanje obče znana skrb slav. žu-panstva, ki jo vedno izkazuje svojim obči-narjem, ter neomejeno spoštovanje, katero uživa načelnik tukajšnje predilnice in bolniške blagajne, g. Jak. Amann, pri svojih podložnih, da sprejmejo peticijo ne kot kako hujskarjijo, marveč kot opravičeno zahtevo.

Apelujemo na Vas, odločilni faktorji, ki imate na razpolago naše telesne in duševne moči, ne zavrzite nas! Naj ne ostane naš glas glas vprijočega v puščavi. Gotovo Vam bo delavstvo hvaležno potem do smrti. „Glas delavcev“.

Lokavec, dne 20. maja. — Spoštovani gospod urednik! Že dolgo časa se ni nihče oglašil iz Lokavca v Vašem cenjenem listu „Soča“, dasi je gradiva na razpolago za več dopisov. Tudi danes bi si želeli, da bi Vam stvar, ki jo jaz pišem, pisala bolj spretna roka, ali kaj se hoče, ko naši klerikavci tako strastno zasledujejo dopisnike, in ako kate-rega izvohajo, gorje mu, kajti terorizem je njih glavno orožje!

Kakor po navadi, imamo Lokavčani v nedeljo po sv. Urbanu shod v podružni cerkvi sv. Urbana, katera se dviga nad hribom Ko-vačevše. Ali ker pridejo letos Binkosti na omenjeno nedeljo, smo praznovali ta shod pr. nedeljo, to je dne 19. t. m. Kakor je že stara navada, je ta dan prva sv. maša v cerkvi sv. Lovrenca, to je doma, katero služi gosp.

medsebojno zabavljanje. Razven imenovanih in kneza je podpisalo ta dokument, ki se nahaja današnji dan v dunajski deželni hiši, v tisku se ne priobčen, še 26 gospodov iz stanov s podpisi in pečati, med njimi tudi neki baron Egk za Gorico.

Dolgoletne „prošnje in stoki“ evan-geljev so dospeli sicer končno do „milost-nega miru“ (Valvasor VII. kn. str. 437), ali vseeno niso mogli biti naši Vipavci „v svoji vesti uzadovoljeni in potrjeni“, kajti njihov kraj v „pacifikaciji“ ni bil imenovan, sklice-vanje na njo pa, torej jako diplomatično, je bilo sovražnikom nova pomoč baš s „paci-fikacijo“, iz katere so bili, kakor se je dozde-valo, izključeni po besedilu, njihovo vero uničiti. Njihovo „stokanje“ je se le prav pri-čelo. Evangeljski gospodar doline, Wolf pl. Schnitzenbaum, ni mogel čuvati nad njimi, ker niso bili njegovi podložni. Distl in kranj-sko deželstvo so bili za tega časa pričinja-jočih stisk njihove edine, le preslabotne opore. —

Bilo je dne 29. marca 1581. Mnogo ljudstva se je trlo pred evangeljsko „kapelo“. Neki tuji „predikant“ je bil prišel in po dolgem času duhovske suše, v kateri so se zadovoljevali za svoje pobožne potrebe pod vodstvom Distla ter nekaterih drugih moč, v

vikar; drugo sv. mašo pride služiti župnik iz Sv. Križa. Tako je bilo tudi v nedeljo. Ali sedaj pride najlepše: Ker je g. pevovodja sedaj v težavnih položajih in ne more pri vsej dobri volji storiti, kar bi sicer rad, je poslal služkinjo h g. vikarju in župniku s prošnjo, da bi g. župnik pri sv. Urbanu naj-popred pridigoval (kar se sicer drugod brez prošnje spolnuje) in potem dojde tudi on, pevovodja, da se bode pela slovesna sv. maša; ker na noben natin mu takrat ni bilo mo-goče iti, kar lahko ve vsak, ki ni ptujec v Lokavcu, česar pa tu nočem navajati.

Ali tu se je pokazala tista ljubezen do bližnjega v pravi luči. Gospoda sta se po-gledala in konečno prikimala, da se želja, oziroma prošnja g. pevovodje spolni, kar je tudi služkinja sporočila.

Da se pa g. župnik (ta Kodrova glavica) pokaže, kaj da je on proti temu prostemu „folku“, si je iztuhtal hitro, kako jo zasučé, češ, to nevedno ljudstvo se bode na zadnje še na g. pevovodjo jezilo (kar je tudi kolikor toliko dosegel). Mesto, da bi bil čakal desete ure, kakor je bilo oznanjeno, in potem imel pridigo, je vzkazal cerkveniku zvoniti deset minut pred določenim časom in on je pričel maševati. G. pevovodja se je podvizal, in ko bi tudi ne bil gosp. župnik prej pridigoval, ampak bi bil le ob določenih uri sv. mašo pričel, bi bil g. pevovodja za časa tam, in bi bili pevci peli; tako se je brala tiha sv. maša in je se le med mašo župnik pridigoval. O laži je bila cela pridiga; no, pa saj ta predmet je takorekoč nekaterim ideal!

Čemu pišem vse to? Zato, da sem po-kazal, kako oblastni, kako vzvišeni so oni nad vse druge ljudi. Poglejmo stvar nekoliko bliže. G. župnik dobi za plačilo te sv. maše 40 K, reci štirideset kron, za očenaše se tudi zraven prejme najmanj 2 K; to je 42 kron skupaj,* med tem ko pevovodja, ako računamo po novem denarju, prejme za orgljanje in petje in vse skupaj med isto sv. mašo največ 60 v. reci šestdeset vinarjev! O ironija usode! Ako odbijemo zaslužek pevovodje od zaslužka župnikovega, je služil v enem in istem času samo 41 kron in 40 v. župnik več od pevo-vodja. Pa pravite, da ne bodo nunci rešili soci-nega vprašanja? Ali h koncu moram pripomniti, da omenjeni pevovodja je pač učitelj in učitelji bodo prejeli plačilo onstran groba, sedaj naj le stradajo, samo da so nunci rudeči kot purani.

Le pogledimo med tednom v farovže: napihnjenih lic, cigaro v ustih, brez opravkov gledajo skozi okna, med tem ko se bodisi obrtnik, trgovec ali kmetič trudi in vbija, da ga v sedanjih slabih časih ubožstvo ne uniči.

Ko pa v nedeljo ves truden od teden-skega dela pride v cerkev, že ga straši nunc s hudičem, češ, ker si pijanec, te bode hudič pohrustal.

Ali vzemimo pa to-le: poznam družino, ki obstoji iz štirih oseb; gospodar je pri-delal 1 h vina, in pili so ga vsi štirje od trgatve do pusta ter bili zadovoljni, ali gosp. nunc jih šteje za pijance. Poglejmo pa v

* Dr. Pepe, ali ste slišali? To je „ekspenzar“, to, altro che odvetniški!! Za eno tiho mašico 40 K! Ni napačno! Ur.

veri posebno trdnih, sami brez duhovskega navodila na čisti apostolski način s vzajem-nim citanjem sv. pisma in opominjevanjem (pismo sv. Pavla do Kol. III. 16.), so se ve-selili, da se okrepčajo ob sveže kipečem stu-dencu evangeljske propovedi. Ime „predi-kanta“ ni imenovano. Kranjsko deželstvo je poslalo včasih potovalne propovednike po deželi, poslužiti raztresene in lastnega du-hovnika ne imajoče protestante. Tak poto-valni propovednik je bil n. pr. Ivan Tul-sčak. Ali je bil ta, ki je gostil Vipavce z be-sedo božjo? Neki uradnik pri deželni knjigi, oskrbnik „Julian Cividater“, je povzročil njegov prihod očitno sporazumno s svojim višjim, Distlom. To v strogem ukazu na spreobr-njenje, izdan od Karola II. dne 28. avg. 1581., obseženo poročilo sodi na duhovnika, posla-nega od deželstva, kateremu duhovsko za-puščenje Vipavcev gotovo ni bilo neznano. Pri živahnem vzajemnem prometu, ki je ob-stajalo takrat in obstaja sedaj med mestoma Idrija in Vipava, ki sta ločeni le po Nanosa in njegovih izrastkih, ni nemogoče, da je bil prišel že gorovje v Vipavo Jurij Cvečič (Zwetitsch), ki je bil l. 1581. v Idriji na-stavljen za evangeljskega propovednika.

Za vipavsko dolino je bil ta dan božje službe, 29. marca, dan prazničnega gibanja.

farovž! Do 15 h vina se spravi in samo za dve osebi in seveda to je skromno. Pijanec je oni, ki ga ves teden ne pokuša in v ne-deljo ob pol litru malo zapoje in ga f... sliši. Realist.

Domače in razne novice.

Poroka. — Danes se je poročil v Trstu gosp. Gabrijel Gaspari iz Komna z g.čno Mary Sivitzovo. Novoporočencema vse najbolje!

Zaplemba. — Zjutranje izdaje zadnje številke nam je zaplenilo c. kr. drž. pravd-ništvo, in sicer radi celega sestavka „Porotno zasedanje“. Zaplembi na sploh smo se začu-dili, še toliko bolj pa, ker je zaplenjen kar cel odstavek, torej tudi stavki, kateri bi po našem skromnem mnenju — smeli gledati beli svet, ker niso v nikakem nasprotju z zakonom. Neki nov, jako komoden način zaplembe! Proti zaplembi se pritožimo.

Pevsko in glasbeno društvo se je preselilo z večerajšnjim dnem v svoje nove prostore, ki so v Marzinijevi hiši (kjer je tudi Čitalnica) na prvem dvorišču, kamor drže tri lepe sobe z velikimi okni. Prostori so za pevsko in glasbeno solo jako pripravi in lepo prirejene ter so društvu v čast. To je zopet lep napredek v Gorici. — Vsakdo, ki jih je videl in bo v njih imel kaj posla, se smeje zlobni Mrcinovi opazki v „Norici“, da v teh prostorih niti za svilopreke ni dovolj zraku. Kako daleč zapelje človeka strast!

Včeraj sta nastopila ženski in možki zbor prvič pod vodstvom g. Steleta. — Mi smo prepričani, da se ohrani čvrsto in neomajano ono navdušenje, ki vlada zdaj v društvu: to bo imelo v sebi veliko privlačno silo, da se bodo zatekale pod okrilje tega društva vedno nove moči. Dokažimo svetlu, kaj zmoremo goriski Slovenci! — Naš zbor nastopi tudi v Trstu ob razvitju zastave bratskega društva „Kolo“. Rojaki v Trstu in oni, ki pridejo oni dan v Trst, bodo mogli najbolje presoditi, kako neodpušten na-rozen greh bi bil: ne združiti pod jedno zastavo toliko in tako lepih pevskih grl. — To bo najboljši odgovor na vse napade v „Gorici“, na katere niti dovoljno ne odgo-varjamo, kajti najboljši odgovor dajo — vspehi novega društva.

„Gorica“ pred najvišjim sodiščem. — Na petek 24. t. m. je bila določena pred najvišjim sodiščem na Dunaju obravnava o priužbi ničnosti proti obsodbi „Gorice“ pred goriskimi porotniki. — Zadnji hip smo prejeli poročilo od g. poslanca Plantana, ki na-znanja, da se bo obravnava še enkrat vršila v Gorici in sicer iz teh razlogov:

1. Sodni dvor je napačno stilizoval po-rotnikom dano vprašanje.

2. Ker sodni dvor ni ugodil zahtevi tožnika Gabrščka in toženca, naj se stavi v vprašanje — doslovno cel toženi članek „Gorice“, in s tem je sodni dvor zakrivil ničnost celega postopanja.

3. Obravnava se mora ponoviti, in v vprašanje postaviti — cel članek.

Druge razloge je pa odbilo in pripo-znalo, da toženec ni dokazal, da toženi članek ni žaljivega značaja, torej da je zakrivil žaljenje časti.

Tako bomo imeli torej še eno porotno obravnavo.

Toženca je zastopal Sustersič, ves čas navzoč je bil tudi — dr. Gredolčič.

V obrambo neomadežane časti preč. g. Marka Valesa! — V četrtek 23. t. m. so viseli po Gorici lepaki, ki so naznanjali svetu pretresujočo novico, da „Prismojenec“ istega dne prinaša tri zanimive članke, med temi tudi jednega pod gornjim naslovom.

Bil pa je tudi dan prav posebne manifestacije njihove evangeljske neuklonjivosti. Namreč poprej, predno so se odločili do pozornost vzbujajočega koraka, povzročiti, da pride po-seben propovednik, so se bili obrnili do vi-pavskega župnika s prošnjo, da bodo posluzeni v smislu sv. pisma, to je s propovedjo in z obhajilom v obeh oblikah. V nekem pismu na deželni odbor, l. 1581. brez da-tuma, od Distla in treh drugih, poleg Julijana Cividaterja, soobtoženih, njemu v upravi evan-geljske občine s pomočjo ob strani stoječih Vipavcev: Ivan Anigon (Annigon), Jurij Civi-dater in Baltazar Seeprecht — na vsak način pa pred 28. avg. 1581., datumom, na kateri je bil izdan proti imenovanim kneževski ukaz za kazen — stoji namreč, da Vipavci gledé na to, da so že skozi 30 let vipavski župniki ali vikarji, kaplani in družni duhovniki (verba ipsissima glej v „Soči“ XXXI. št. 34.) po-uavadi obhajali v smislu sv. pisma v obeh oblikah, tega močjejo opustiti tudi letos, ter so prosili, naj tudi njim, svojim faranom v trgu, kakor prej tako sedaj, poda obhajilo Gospodovo v obeh oblikah po Njegovem nauku in poduku. Vikar pa je odgovoril, da mu je to od višje oblasti strogo prepovedano („hoch verboten“).

(Dalje pride.)

Evangelij v Vipavi in okoli Vipave.

Zgodovinska črtica na podlagi deloma še neznanih dokumentov.

Spisal V. A. Schmidt, evangeljski župnik v Gorici.

(Iz nemškega rokopisa poslovenil I. K.-č.)
(Dalje.)

Čas je silil, versko vprašanje je pretilo postati predmet neljubega zavlačevanja glavne reči, sredstev za vojno. Karol II. ni mogel ničesar umakniti ter sedaj razsrditi svoje vedno zveste podložnike. Tako je po-trdil, odbivši prvo pritožbo evangeljcev, versko prostost iz Steyra s pogodbo, podpisano v navzočnosti tajnega svetnika Jurija Kheven-hüller-ja, barona na Aichelbergu, najvišjega dvornika in deželnega glavarja koroskega, dalje stajerskega najvišjega dednega točarja Wolfa pl. Stubenberga ter vipavskega gospo-darja Ivana Kobencelja na Proseku, posest-nika „Leuttenburga“ pri Vipavi ter kancelarja Wolfa Schrantza, v katerem je zatrdil, da ostane za svojo osebo katolicen, ali je za-gotovil plemstvu, meščanom in nekaterim mestom popolno versko prostost, obljubil, da ne bo obteževal vesti svojih podložnikov, pred vsem pa je hotel videti, da se odstrani

Da je zbudilo ljubavno pisemce na g. Marka grozen-halo povsod, je umevno. Isto tako umevno, da bodo skušali vsi reči kako potlačiti, kakor se sploh godi (glej članek Kodromac — Laharnar!). Ali čujte, kako nerodno so jo iztuhali. „Prismojenec“ je priobčil „pojasnilo“ g. Valesa. Nečemo ga prikriti! Naj ga čitajo tudi naši čitatelji! Evo! Opravičevanje Valesove slove:

„Kar zadeva ono objavljenko tako imenovano „ljubavno pismo ali zalepko“ in koliko ali kaj prav — prav je, na tistem resnici, naj resnici na ljubo stvar pojasnim, ki je pa vsa drugačna nego se ondi med vrstami čita. Ko sem bival v zač. pokoju blizu 6 let na sv. Gori radi bolezni v nogah in ko sem imel biti zopet postavljen v službo semkaj (1888) (na prošnjo braniške duhovnije), se je obrnila neka prej meni čisto neznan osea na me a prošnja, da bi prisla rada k meni v službo za dekle. Jaz sem jej kratko odgovoril, da ne potrebujem nobene kuharice, ker imam že od začetka svojega službovanja pri sebi svojo dobro sestro. Potem je še parkrat pisemno prosila, pa jaz sem jej naravnost pa podučljivo in uljudno odgovoril, da ne morem tega storiti. Na to mi je pisala res ono preprijazno zalepko, iz katere sem spoznal, da je oseba abnormalna, ter sem jo vsled tiste res prenespodbodne pisave kratko zavrnil ter si prepovedal za vselej njeno „korespondenco“! In res ni bilo od tedaj več nobenega duha ne sluha o kakem njenem dopisovanju na mojo osebo! Moj Bog, če je ona hotela priti k meni služiti, za kar pa jej nisem dal jaz niti najmanjše prilike, in če je imela tako čustvovanje do mene, katerega pa jaz nisem v ničemur z njo delil, in si slednjič tako pisavo za vselej prepovedal, kaj morem jaz za to njeno „ljubezen“?! — Tisto pisemce torej po tem pojasnilu ne dokazuje prav nič, kar bi utegnilo zdaj škodovati moje duhovski časti, katero sem si ohranil neomadežano, kakor lahko spričujejo vse duhovnije, kjer sem nekdanj služboval.

M. Vales,
kurat.

Tako Vales! Čudno, čudno, čudno! Pismo zaljubljenega dekleta — pisano 24. marca 1896, zapomnite si ta dan, Vi grdi brbljati okoli „Prismojenca“ — je vendar le odgovor na kuratovo pismo, katero je pisal dekletu „o sv. božičnih praznikih“ l. 1895. In dekleta je lepo citovalo (prepisalo) iz Valesovega pisma besede... „čemu Te tolko ljubim, kaj se mi je pri Tebi dopadlo“ — ter te besede samo postavilo med ušesca („—“), kakor tiče in kar dokazuje, da je dekleta precej izobraženo, da pozna jezikovna in pravopisna pravila in da sploh jako logično misli! Pismo dokazuje zdrav razum sicer zaljubljenega dekleta, ali daleč od kake historije! Pripoveduje o svoji stari ljubezni do Valesa, ki je jemala na-se — njegovo meso in kri* in občuduje njegove telesne in dušne lepote. Skratka: vsakdo, ki prečita pismo in Valesovo obrambo, bo sodil takoj, da je pismo odsev povsem resničnih razmer dekleta in kurata Valesa. — Zastoj ves trud, gospodje! Le potlačite, kolikor hočete, saj poznamo ta nesrečni sistem, toda splošne sodbe in obsodbe ne potlačite!

Zdaj pa se jedno lažnikom okoli „Prismojenca“. Da bi omajali verodostojnost priobčenega zaljubljenega pisma, so zapisali zadnjič tudi to le inepetno laž:

„V zadnjem času je mnogo duhovnikov dobilo taka pisma. Najprej so dobili kako bolj nedolžno pismo, ko so pa na nje odgovorili, pa je priromalo tako svinjsko pismo. Nekaterim na prednim lumparijam smo že na sledu. Vse pride o svojem času.“

Tako „Prismojenec“. Mi pa zatrdimo z mirno vestjo, da je pisec teh vrstic **nesramno lagal** edino v namen, da bi priskotil Valesu na pomoč! Mi pozivljamo tega farskega lažnika, ki se ni bal smrtnega greha, da je šel potem masevat, naj pove tiste napredne lumparije. Na dan! Mi to zahtevamo, sicer vas ne bomo nehali nazivati s podlimi, brezvestnimi lažniki, ki delate vsak dan božji rop, dokler javno storjene krivice tudi javno ne popravit! Oni tihi „mea culpa!“ ne zadošča!

Čitatelji morajo to farsovsko nesramost najboljše presoditi iz dejstva, da je priobčeno pismo bilo pisano 24. na pošti oddano 26. marca 1896, torej pred — petimi leti, ko ni bilo še duha ne sluha o teh hudimanih liberalcih in naprednjakih na Goriskem! Pismo je resnično, ali pa je kaj verjeti besedam Valesovim — ki se nahaja zdaj v tako hudih škripcih, iz katerih se hoče rešiti, naravno! — o tem naj sodijo čitatelji!

Vales — svetnik! — Hudomušneži so se rogali Valesovi „obrambi“, najbolj pa se opazki uredništva „Prismojenčevega“, v kateri pravi dr. Pepe, da so bili tudi svetniki zalezovani ali skušani, pa so skušnjavo odbili, kakor je to storil tudi Vales. Torej je na potu, postati — svetnik! Vales pravi, da je odbil skušnjavo, „skušnjava“ pa pravi, da je takorekoč „vzela naše njegovo meso in kri!“ Verjeti je treba seveda — Valesu! 28. marca 1896. je dobil v roke g. Marko tisto pismo tiste „skušnjave“, in ta dan jo je odbil, kakor pravi dr. Pepe. Torej se nikar ne čudite, ako vidite v prihodnjem letu v „Narodnem koledarju“ Gredolčičeve „Narodne tiskarne“ na dan 28. marca zapisanega s križcem skušnjave samega g. Marka. Dr. Pepe ga utegne doli

že postaviti za svetnika. Namignil mu je že, da je zrel!

Farska taktika! — Calumniare audacter semper aliquid haeret! Le pogumno obrekuj, vedno nekaj ostane! — To je geslo zbesnelih farskih hujskačev! V. četrtlet so nabili celo lepake po Gorici, ki naznanjajo tri članke v „Prismojencu“. — Prvi članek je „Naša gospodarska organizacija“, v katerem zagotavljajo ljudstvu nebesa že na tej zemlji, ker ona na drugem svetu imajo itak že v zakupu. — Drugi članek je pa „Advokat dr. Tuma“. Človek bi mislil, kaj neki bo pod tem naslovom?! In kaj je? Ponatis nekoga pisma iz Tuma-Treove pisarne, ki zahteva najprej 1405, v drugem pismu pozneje 1650 K strokov v neki pravdi. — Kaj je na tem? Ali „Prismojenec“ morda misli, da advokat da še kako nagrado onemu, ki je tožen? Klerikalno Grčevno društvo v Sempasu je bilo dolžno 10560 K nekemu trgovcu v Gorici. Ta je tožil po dr. Tumi. Razpisana je bila že obravnava. Medtem je društvo plačalo dolg, a ne strokov. Dr. Tuma bi lahko vsejedno pustil do obravnave in obsodbe ter bi imelo društvo še novih strokov, pa je to opustil in prej zahteval plačilo še vseh strokov. — Račun je celo manjši nego bi moral biti, ker sta kar dve postavki izpuščeni. Neuk človek — in „Prismojenec“ računa le na take božje volke, ker razum nunciev tako nima nikogar za seboj, ki sam lahko kaj misli — poreče: joj, joj, ti abekali so pa oderuhi! In to hoče doseči „Prismojenec“! Taka je najnovejša farska taktika! Semper aliquid haeret! Farski brezbožneži to dobro vedo! Piskajo oni na greh, kaj ta, gre v meh, meh poči, parkrat mea culpa, in greh ven skoči — toda komando, komando, po tem se jim cedé sline.

Zadnjič smo nasteli celo vrsto svot iz ekspenzarja klerikalnega advokata za eksemplje! — Naj natismemo danes drugi račun advokata, ki je z zlatimi črkami zapisan v almanahih centrifugasev! — Slo se je za iztožbo 1132 K 08 v. Ali se predno je prišlo do tožbe, je nastal pri advokatu ta-le račun: opominsko pismo dolžniku . . . . . K 150
dopis stranki 160
opomin 140
opomin in dovoljeni rok za plačilo 190
razgovor s stranko zaradi tožbe . . . . . 2—
sprejem 113208 K, števnik, hranilnina in zabeležba . . . . . 3—
dopis stranki 110
ta dopis 110
2 poštni nakaznici 080
poština 120
ekspedicija 020
zabeležba in vpis odposiljatve 030
Skupaj K 1620

Torej K 1620, a ni bilo še niti tožbe, niti strokov za koleke! Menimo, da bo „Prismojenec“ zdaj zadovoljen! — Mi seveda ne priobčujemo teh dokazov v namen, da bi dolžili klerikalnega advokata, marveč le v namen, da dokažemo: da advokat je advokat, naprednjak ali klerikalec! Sumničiti z očitno hudobnim namenom so sposobni le tisti zbesneli farji v naši deželi, ki so pozabili vse nauke svoje cerkve. Da, da: vera peša, peša silno po takih brezvestnejših! Kdo jim bo verjel, tudi ko govoré kaj resničnega??

Porotne razprave. — V torek je sedela na zatožni klopi 25-letna Alojzija Velikonja iz Kromberga, obtožena detomora. Obsodili so jo na 4 leta v ječo. — V sredo so sodili 46-letno Terezijo Knez iz St. Ferjane radi požiga. Obveljala je bila zahteva branitelja dr. Tume in porotnikov, da se ne more reči ne da in ne ne glede obtoženke, katero so poslali, ker je videti slabomurna, na opazovanje. — V četrtak so sodili G. B. Fogarja iz Červinjana radi težke telesne poškodbe. Prisodili so mu 4 leta ječe. — Včeraj pa so sodili Albina Jos. Meguscherja radi goljufije in ker si je dajal kriva imena. Osleparil je več tvevk za precejšnje svote. Obsodili so ga na 5 let ječe. —

Tega gosp. državni pravdnik menda ne zapleni!

Porotno zasedanje bi imelo končati že z včerajšnjim dnem in porotniki bi bili danes že doma. Toda ostati morajo čez praznike v Gorici ali pa vrniti se za torek, ker bo zopet obravnava proti tisti Knez, katere porotniki v sredo niso hoteli obsoditi, zahtevajo opazovanje izvedencev. To se je pa že izvršilo — !!! — in zato bo obravnava v torek.

Kako delajo izpite iz slovenščine za službo v davkarji med Slovenci? — Iz leta 1891. obstoji neki odlok, po katerem je dano izpraševalni komisiji vprašati kandidata iz enega predmeta tudi v italijanski ter se prepričati, ali je zmožen tudi slovenščine. Po dosedanjih praksah zadošča za dokaz znanja slovenščine, ako zna kandidat kak opomin ali kak izvršilni nalog v tem jeziku slabo prečitati, ali še tega ne smatrajo za neobhodno potrebno, dočim kandidat slovenske narodnosti mora napraviti izpit iz jednega predmeta, kateri določi predsednik, v italijanski. — Tako se čuti Italijan že pri izpitu vzvišenega nad slovenskim kolegom v uradu in odtod mu zraste tudi greben, da le prečesto čujemo o nečuvnih zabavljanjih po davčnih uradih proti slovenskim strankam.

Od nas zahtevajo pač le denar in pa vojake! Opozarjamo naše ljudi, da zahtevajo tudi po davkarjih, kakor drugodi, kar jim prišče. Časi laskega gesla „Paga

sklaf e tas“ naj izginejo izmed nas, da se ne vrnejo nikdar več! Žulji našega kmeta ne zaslužijo le preziranja!

Skandalozen prizor na glavni davkarji v Gorici. — Nekoč je prišla neka stranka v ta urad ter je prosila pojasnila v neki davčni zadevi v slovenskem jeziku. Mlad davčni pristav jej je odgovoril, da ne zna slovenski, drugih uradnik baš tako, na kar se je obrnila stranka do starejšega uradnika ter ga vprašala po laški, od kod da je nastala pri glavni davkarji taka sprememba, da davkoplačevalci na slovenska vprašanja ne dobé odgovora. Ko je čulo to mlado pristavce govoriti stranko italijanski, je zakričalo nad njo, zakaj da ni takoj laški govorila. Stranka je povedala temu istrijanskemu c. kr. napihnjencu, da zna italijanski za svoje potrebe, ne pa za to, da bo služila z italijanščino uradnikom, kateri morajo znati slovenski že kot predpogoj, ako hočejo službovati med nami. In glej. Ta ljubeznivi Istrijanec se je razpenil (misli si je najbrže, da se mu tako nič ne zgodi, ker se tikata z glavnim davkarjem), pograbil je neko knjigo, katero bi bil vrgel stranki v glavo, da ga ni zadržal neki drugi kolega!

To je nekaj nečuvnega, nekaj tako predrznega, da ne najdemo zato prave besede. Povsodi drugodi bi bil prišel tak predrznež v disciplinarno preiskavo, pri nas, v deželi neverjetnostij, pa ta človek predrzno in ošabno koraka po davkarji in ne zgodi se mu nič. Ali se čudite potem, ako se čujejo neprestane pritožbe proti davkarjam? Ako je mogoce kaj takega, kaj se vse je mogote!! — Dolgo časa smo molčali, ali sedaj je mera polna, in pritožili se bomo v imenu naših davkoplačevalcev proti takim in drugim divjaskim izbruhom, proti zaljenju strank in zapostavljanju našega jezika ter uradnikov slov. narodnosti na takih mestih, da pritožbe morajo izdati. Brezobraznega istrijanskega gospodarstva na naši glavni davkarji mora biti konec. — Vemo pa se marsikaj, kar tudi objavimo. Gospodje naj bodo le potolaženi! Arrivederci!

Goriška ženska podružnica sv. Cirila in Metoda je imela dne 19. maja svoj letni občni zbor. Podružnica začena 13. leto svojega delovanja.

Podružnica blagajna je imela dohodkov: 1. Preostanek lanskega leta K 4186; 2. letnina od 1900. leta K 144— in 3. radodarni doneski K 4840, skupaj K 23426; stroškov: 1. Glavnemu vodstvu v Ljubljano se je odposlalo K 100—; 2. Božičnica v otroških vrstih K 4080, skupaj K 14080; dohodki K 23425; stroški K 14080; ostane v blagajni K 9346.

Za tekoče leto so bile voljene v načelnstvo sledeče gospe in. gospi: gospa Avgusta Santel, prvomestnica; g. Karolina Makuc, blagajničarica; g. Ana Dovgan, tajnica. Namestnice: gospa Milena Papež, g. Marija Kopač, g. Leopolda Korsič. Odbornice: g. Amalija Drufovka, g. Roza Bizjak. Č. g. poverjenice so naprosene še dalje odhodu blagovoljno pomagati: Gosp. Terezija Klančič v Podgori, g. Kristina Lokar v Mirnu, g. Kristina Doljak v Solkanu, g. Mar. Komac v Kojskem.

Iz Fohnsdorfa na Štajerskem nam piše neki naš naročnik: V Fohnsdorfu je bil začel neki oče strahovalni svojo 18-letno hčer radi nekega fanta, da ga ne sme več ljubiti. Ker pa ona ni hotela tega storiti, jo je začel pretepati. V petek 17. t. m. jej je dal trdo zapoved, predno je odšla na delo, da če pride zvečer domov, jej bo huda predla; boljše, da gre v vodo. Cel dan so jo pekle odelove besede, in res, zvečer, ko pride čas, iti domu, je skočila v vodo in se vtopila. Ko je zvedel to njen ljubimec, je vzel samokres ter se vstrelil; tako sta storila konec oba.

Sadjarstvo in vinarstvo društvo v Kanalu priredi Binkoštni ponedeljek popoldne v občinski dvorani poduk o trtni uši in o cepljenju ameriških trt. Naslednje tri dni, t. j. v torek, sredo in četrtak se bode podučevalo praktično cepljenje trt v društveni njivi od 8. do 12. predpoldne. — V služaji dežja se predloži poduk na naslednji dan. K obilni udeležbi vabi

predsedništvo.

„Posojilnica“ v Selu na Vipavskem, registrovana zadr. z neom. zavezo, vabi svoje člane k rednemu letnemu občnemu zboru, ki bo v nedeljo dne 2. junija 1901. ob 9. uri predpoldne v zadržni pisarni sledečim dnevnim redom: 1. Potrjenje letnega računa za l. 1900; 2. volitev načelstva in nadzorstva; 3. razni predlogi.

Izgnubil se je dne 20. t. m. gosp. Andreju Jakilu v Rupi lovski pes bele dlake z rujavimi lisami. Siši na ime „Fido“. Kdor ga najde, naj ga pripelje na dom, kjer dobi nagrado.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V četrtak zvečer so razpravljali o predlogi o skrajšanju delavnega časa v rudnikih. Zbornica je odobrila uvedbo deveturnega delavnika v premogokopih.

Včeraj je razpravljala zbornica dalje o investicijski predlogi.

Tretje brnje investicijske predloge je določeno na soboto dne 1. junija.

V proračunskem odseku v avstrijski delegaciji so razpravljali ter tudi končno potrdili proračun zunanega ministerstva. Kramar je na sploh odobral politiko Avstrije gledé na Kitajsko. Pri trozvezi je omenil, da Avstrija mora ostati v prijaznih odnosih z Rusijo gledé na Balkan, obžaloval je, da Nemčija iztirava toliko avstrijskih delavcev, končno pa izjavil, da Mladocelhi ne dajo zaupanja ministerstvu za zunanje posle, ker politika istega se ne sklada z neodvisnostjo Avstrije. Drieduszycki je grajal postopanje Nemčije nasproti Poljakom itd. V sredo bo zboroval vojni odsek ogrske delegacije.

Smešni prizor v državni zbornici. — „Slov. Narod“ piše: Dr. Šustersič prihaja sedaj kot netopir, kot politična pilpogačica v državno zbornico. Skrivoma prifrfta na svoj sedež, tam malo posesti, na to pa jo zopet prav tiho odfrfta. Zadnjič je govoril vitez Berks o železnicih. A nesreča je hotela, da je ravno takrat pričel govoriti, ko je Šustersič privtikal v zbornico. Tiho je zlezal na svoj sedež, ki se nahaja neposredno pred sedežem državnega vitezja. Leta je pričel z bobnetim glasom govoriti: Es ist eine merkwürdige Erscheinung... V tem trenutku nadaljuje Wolf tudi z znanim bobnetim glasom: dass dr. Šustersich wieder in Hause erschienen ist. To pa je vitezja Berksa takoj spravilo iz ravnotežja tako, da se je baje zagovoril rekoč: der (mesto das) gehört wohl nicht hieher. Pa naj si že boče, kakor si hoče, nastala je živahna veselost, med katero je Šustersič ponižno in molče sedel na svojem sedežu. Da, da, ponižnost je sedaj vsakdanji kruhek naše Zilndre! So se pač časi ljuto premenili!

Bresl. morilec laskega kralja, se je obesil v ječi. Posrečilo se mu je to, ko so se mu vsi poskusi, ubežati, izjalovili ter ko je bil obupal, da bo še kdaj prost. Izvil si je iz svoje obleke dva konca, katere je zavezal, ter se obesil v nekem neopazovanem trenutku.

„Slovenska Matica“ bo imela v ponedeljek dne 3. rožnika ob 5. pop. v mali dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani svoj XXXVII. redni občni zbor z običajnim vnapredom.

Na Kitajskem. — Od združene armade velevalstij ostane na Kitajskem baje 12500 mož. Za varstvo inozemskih poslancev pusté Rusija, Francija, Anglija in Nemčija po 300, Avstrija, Italija in Amerika po 200 mož. Posadke pusté tudi v nekaterih mestih v varstvo železnic.

V južni Afriki. — Poveljniki Burov v kapski koloniji imajo nalog, koncentrovati svoje moči. Ali se nahaja Devet že na tleh kapske kolonije, ni gotovo.

Narodno gospodarstvo.

DOLENJSKA REVA.

(Članek izven uredništva.)

Letošnja spomlad nam je vzela veliko število delavcev iz kmetije. Najžalostnejše je, da je odšlo veliko število gospodarjev. Nekateri vasi so se do polovice spraznile. Kar je mlajših mož, fantov, ki niso vezani po kmetijski lastnini, jih zmanjkuje vsako leto več. Kakor da bi se bila polastila našega kmeta dušna bolezen, tako ga tira želja po Ameriki iz domovine. Najhujša kužna bolezen ne bi mogla odvzeti toliko ljudi kmetijskemu delu, kakor to izseljevanje. Najvidljivejša posledica v gospodarstvu kmetije je ta, da večje kmetije ne morejo delati, veleposesstva pa celo ne. Lastniki večjih kmetij nasejajo na njive detelo in obdelajo le z drugimi sadeži toliko njiv, kar sami morejo obdelati. Srečni so isti, katerim odraslejši sinovi in hčere hočejo doma ostati. Ali da se kaj dolga plača, sili sami oče sina, da gre v Ameriko. Večje vasi, ki so imele prej po 20 kmetijskih delavcev, jih imajo zdaj komaj po tri, in še ti so čez 50 let stari. Kočevje je prazno. Kočevski hribom jednaka skopuha zemlja „suhe Krajine“, ob gorcnji Krki ravno tako. Ob Temenici od Mirne peči do Trebnja, Velika Loka, satiski okraj in tje do Ljubljane, dozdaj najboljši dolenski kmetijski okraj, se izpraznjuje moških močij. Mokronoski okraj pošilja vedno več ljudi kot „knape“ na gorjenje Štajersko in na Vestfalsko. Velikolaški ribniški, loški okraj trpijo že dolgo na izselitvi. Letos prav hudo. Veliki krški okraj, ki je po večjem vinoroden, dobivlja letos komaj kopate, in to le ženske, ki so prav drage postale. Tako tudi kostanjeviški. Novomeški okraj je oddal letos stralovito število najtrdnjših kmetijskih močij ameriškim jamam. In ker suša aprila in tudi te dni maza zatira rast trave in detele, ker je trta pozebela, jih pojde še več. Bela krajina, dva okraja Črnomelj, Metlika daje največje število „po-božnih“ romaric. Poznamo štiri veleposesstva, ki so imela prej lepo gospodarstvo, ki so pa zdaj gospodarstvo morala razpustiti. Živina se je prodala, mrvo na rastlino prodajajo. Če večji kmet delavcev ne dobi, ki familijarno s svojimi delavci pri isti mizi živi, kako bo veleposesniki izhajali, ki ne more s stroji po dolenskem hribovitem svetu delati in ne večjih mezd, dnin, plačevati, ker ne more izhajati pri njih. Kar živina da, s tem more plačevati. Nekaj časa se je s tem izhajalo, da so veleposesniki dajali drva, košnjo na tretjo kopico za delo manjšim kmetom, bajtarjem. (Dalje pride.)

Za mizarsko obrt

se iščeta dva učenca, katera bodeta pri gospodarju-mojstru ob enem preskrbljena z hrano in stanovanjem. — Imeti morata primerna leta ter biti zdrava. Drugo po dogovoru.

Sprejme se tudi dobro izvežbana mizarskega pomočnika. Naslov daje naše upravištvo.

Zaloga piva

prve kranjske eksportne pivovarne na par in tvornice slađa

T. Fröhlich-a na Vrhniki-Kranjsko.

Glavni zastopnik za Gorico in deželo

Josip Rovani

v Gorici — Rabatšča št. 20 — v Gorici.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemalcem v mestu in na deželi.

Prodaja izborna pivo v sodčkih po 100, 50, 25 in 12 $\frac{1}{2}$ litrov ter v plombovanih steklenicah po $\frac{1}{2}$ litra.

Tvrda je bila odlikovana za svoje izdelke 1. 1900. v Parizu, Lionu, Bruslju, Rimu in Dunaju s prvimi priznanji.

Dobro urejene in z ledom preskrbljene podružne zaloge imata: g. Franc Furlan, gostilničar in posestnik na Gorici pri Rebku in g. Andrej Sinigoj, gostilničar »Pri levu« v Dornbergu.

Za blagohotna naročila se toplo priporoča rojakom v mestu in na deželi udani Josip Rovani.

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervoznih boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Vdobi se zastonj in franco v Schwannen-Apotheke, Frankfurt A. M.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrda E. Riessner, v Nunski ulici 3, (nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetlic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Rudolf Benedetič

čevljarški mojster

v Gorici, ulica Morelli šte. 29.

Priporoča svojo čevljarško delavnico vsem domačinom ter rojakom na deželi: gospodom, damam, gospicam, trgovcem in obrtnikom. — Izdeluje bodisi priprosto ali najfinije obuvalo. Izdelek je trpežen, delo pa ukusno po ugodnih cenah.

Dunajski zobni atelje

v Gorici, Raštelj št. 21, II. nadstropje.

Vlagajo se naravnim potom, pri jedi popolnoma rabljivi umetni zobovi, brez nikalnih bolečin ter brez odstranjenja zobnih korenin.

Zobovje na zračni tlak (Specijaliteta).

Popravljanje in prenavljanje obrabljene zobovja.

Naročila izgotavlja dobro, hitro in v ceno.

Govorne ure:

od 9. ure dopoldne do 5. popoldne.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 80 h, kron 1.40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s »SILVER« namreč, iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je previdena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v PRAGI
Elizabethgasse št. 5. (nova).

TOVARNA BARV ZA PROČELJA

Karol Kronsteiner, Dunaj III., Hauptstrasse 120 (v lastni hiši).

Odlikovana z zlatimi svetinjami.

Zalagatelj nadvoj. in knežkih posestnih oskrbnikov, vojaških oskrbnikov, železnice, obrtnih, hribovskih, plavskih ter zidarskih družeb, zidarskih podjetnikov in mojstrov. Te barve za pročelja se razpore v apnu ter se razpošiljajo suhe v prahu v 40 različnih uzorcih à 16 kr. kilogram in višje. Čistost barve se od olinatih ne razlikuje.

Dopisuje se v slovenskem in laškem jeziku.

Uzorec na papirju z navodilom zastonj in franco.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino, 8
priporoča

pristna bela

in črna vina

iz vlpavskih,

furlanskih,

briskih, dal

matinskih in

isterskih

vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pismenim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatnine

Mos: (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja št. 3-75; srebrna ura Rem. št. 5-80; srebrna verižica št. 1-20; budilnik iz niklja št. 1-95.

Tvrda je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlode in srebrne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pism. — Ilustrovan cenik zastonj!

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A.

v Pragi na Smihovu

(Praž-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.

se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših priporočilih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočiljočih sričal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštino prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Prisno A. Thierry-jevo centifolijno mazilo

je najbolje mazilo za rane, vzdržuje čistoto ter olajšuje bolečine, vpliva na hitro zaceljenje; z omejitvijo rane odstrani tuje predmete vseh vrst. — Važno je za hribovce, kolesarje in jahalce.

Dobiva se v lekarnah.

Po pošti se razpošilja franco 2 skatljici za K 3-50. — Skatljice na poskušnjo, prospekt in izkaz zalag vseh dežel sveta razpošilja proti predplačilu K 1-80 tovarna lekarja A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatecu-Slatini. — Ponarejanja treba se ogibati ter paziti na zgornjo varstveno znamko, katera je vžgana na vsaki skatljici.

Lekarna Cristofolletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva — Te kapljice **redno prebavljajo**, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. **Okrepé pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omečica in živčna lenost** (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da **človek raji je**.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

Goriška ljudska posojilnica

registrirano društvo z omejeno zavezo

v Gorici.

Gospodna ulica št. 7, I. nadstropje v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4 $\frac{1}{2}$ %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6% in na vknjizbe po 5 $\frac{1}{2}$ %.

Urađuje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.563.

Poštno-hran. račun št. 837.315.

6. Kr. privil.

civilni, uradniški in vojaški krojač in trgovac

v Gorici, na Travniku št. 22 I. nadstr.

M. Poveraj.

P. n. občinstvu priporoča svojo izborna zalogo vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotovih oblek, sobne in dežne plašče, vsakovrstno možko perilo, sragee Jäger, spodnje hlače ter nogovice, oficirske in uradniške priprave, sploh vse, kar je treba paradišnim oblekam za vsaki stan.

Lepa priložnost za letno sezono!

Radi preselitve s 1. avgustom 1901 na Travnik št. 5 v pridliče

se prodaja blago po tovarniških cenah!

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici.

v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje trgovino pohištva tvrde Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1, katero bomo vodili pod enakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

Velika zaloga vsakovrstnih obuval

Jos. Cociancig-a v Gorici

nasproti ljudskemu vrtu — cesta Jos. Verdi-ja št. 25.

Velika izbér najnovejših obuval po zmernih cenah.

Edina zaloga obuval lastnega izdelka za Gorico in deželo.

Prodaja različnih angleških mazil za svetliti čevlje, barvane, črne in lakaste.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz Gorica

Ozka ulica št. 1 — Via Stretta 1.

Priporoča svojo kleparsko delavnico ter zalogo kleparskih izdelkov za kuhinjo itd., ima zalogo žlebov vseh vrst za nove stavbe, oziroma preskrblja iste v najkrajšem času.

Prevzema naročila za vpeljavo strelododov, tudi pozlačenih. — Izdeluje pumpe za vodo. Prireja vpeljavo vode z cevmi vsake vrste.

V lastni zalogi ima stroje za žvepljanje sodov iz cinkanega železa, škroplilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi); mehove za žvepljanje grozda raznih sistemov itd. itd.

Postrežba točna. — Cene zmerne.